

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ЗБУТ

Дерега Д. Ю., магістр групи МгОП-1-18

Приходько І. П., д.держ.упр., професор

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Організація системи внутрішнього контролю має бути здійснена на конкретному суб'єкті господарювання та в його підрозділах за індивідуальним підходом, який надає контролю системності:

- визначення підконтрольних об'єктів;
- формування оптимальних показників, за якими налагоджується контроль;
- організація методики контролю з використанням чинних прийомів і методів системи контролю;
- з'ясування місць виникнення витрат і центрів відповідальності та розробка на цій основі номенклатури витрат з метою виявлення відхилення;
- формування аналітичного забезпечення системи контролю та визначення нормативних показників для порівняння;
- визначення джерел інформації та впорядкування її документообігу;
- розроблення й затвердження первинної документації та реєстрів обліку, налагодження контролю акумульованої в них інформації.

Мета контролю збутової діяльності підприємства визначається основними функціями, які представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Функції внутрішнього контролю збутової діяльності підприємства

Функція	Характеристика функції
Інформаційна	Забезпечує зацікавлених користувачів достовірною інформацією для прийняття рішень
Планування	Дає можливість отримати необхідну кількість доказів; сприяє оптимізації витрат; під час перевірки забезпечує співпрацю керівництва з працівниками підприємства, що сприяє більшій продуктивності праці
Діагностична	Сприяє виявленню та систематизації основних недоліків у діяльності підприємства
Координаційна	Забезпечує безперервність процесу внутрішнього контролю, що полягає в узгодженні роботи суб'єктів контролю і працівників підприємства через налагодження між ними зв'язків
Організаційно-розподільна	Характеризується організацією взаємодій та розподілу повноважень і обов'язків між суб'єктами контролю
Нагляд	Сприяє визначенню головних об'єктів під час перевірки якості проведення контролю

Джерело: [1]

На основі узагальнення чинників, що впливають на організацію внутрішнього контролю, з урахуванням принципів визначено його основні етапи організації на підприємстві (табл. 2).

На досліджуваному підприємстві функціонування системи внутрішнього контролю покладено на головного бухгалтера. Проте на наше переконання, ця організаційна форма має певні недоліки, зокрема, відсутній системний підхід, оскільки контроль не є постійним, внаслідок чого не охоплюються певні ділянки господарювання, що призводить до неефективності їх діяльності.

Одна з вимог до системи внутрішнього контролю полягає в наявності внутрішнього документа, що визначає процедури контролю збутової діяльності підприємства.

Таблиця 2

Запропоновані етапи організації внутрішнього контролю підприємства

№	Назва етапу	Результат
1	Визначення цілей та вимог до внутрішнього контролю	1. Вибір організаційної форми внутрішнього контролю. 2. Вибір методики внутрішнього контролю. 3. Визначення повноважень відділу контролю. 4. Формування проекту організаційної структури внутрішнього контролю на підприємстві
2	Виявлення основних процесів	1. Визначення складу контрольних процедур, здійснюваних на рівні процесного і на рівні надпроцесного контролю. 2. Виявлення меж ризику процесного та надпроцесного контролю. 3. Уточнення організаційної структури внутрішнього контролю
3	Розроблення організаційно-методичного забезпечення внутрішнього контролю	1. Розроблення документів, що регламентують внутрішній контроль на підприємстві
4	Впровадження затвердженого регламенту внутрішнього контролю	1. Ознайомлення працівників підприємства з регламентом внутрішнього контролю (в частині відповідальності правам, обов'язкам та повноваженням). 2. Тестування внутрішнього контролю
5	Виконання контрольних процедур	1. Формування інформаційної бази внутрішнього контролю. 2. Аналіз показників внутрішнього контролю. 3. Розроблення пропозицій і рекомендацій за результатами показників внутрішнього контролю.
6	Оцінка якості функціонування внутрішнього контролю на підприємстві	1. Виконання процедур з оцінки якості внутрішнього контролю. 2. Розроблення пропозицій з усунення недоліків у функціонуванні внутрішнього контролю та рекомендацій з удосконалення системи внутрішнього контролю

Джерело: складено автором за результатами проведеного дослідження

Створюючи регламент діяльності служби контролю, слід передбачити можливість її активної участі в процесі господарської діяльності.

Так, регламент діяльності служби контролю має включати:

- завдання служби контролю;
- періодичність здійснення планових перевірок і з'ясування підстав для проведення позапланового контролю;
- методика проведення контролю господарської діяльності (включаючи перелік питань, формалізовані вимоги до оформлення результатів);
- порядок подання результатів контролю вищому керівництву.

Запропонований зміст регламенту внутрішнього контролю підприємства висвітлено в табл. 3.

Таблиця 3

Запропонований зміст регламенту внутрішнього контролю на підприємстві

№ розділу	Найменування розділу регламенту
1	Загальні положення: призначення регламенту, підстави для введення, період застосування, терміни використання
2	Опис організаційної структури внутрішнього контролю з визначенням місця служби контролю на підприємстві
3	Визначення мети та завдань внутрішнього контролю
4	Опис порядку здійснення внутрішнього контролю на рівні процесів
5	Опис порядку діяльності спеціалізованого підрозділу підприємства з внутрішнього контролю (спеціаліста, уповноваженого здійснювати внутрішній контроль): перелік об'єктів контролю (об'єктом контролю може бути як структурний підрозділ підприємства, так і окремий процес); періодичність планових контрольних заходів і порядок їх планування; порядок здійснення позапланових контрольних заходів; формалізація результатів контрольних заходів; порядок подання результатів контрольних заходів вищому органу управління
6	Опис порядку прийняття рішень управлінням підприємства за результатами перевірок, проведених відділом (спеціалістом), внутрішніми контролерами
7	Відповідальність за порушення вимог регламенту внутрішнього контролю, що застосовується до працівників, які здійснюють процесний контроль, і до працівників усіх рівнів надпроцесного контролю
8	Порядок оцінки якості функціонування внутрішнього контролю на підприємстві

Джерело: використано ідею [2]

Упровадженню внутрішнього контролю має передувати ознайомленням працівників підприємства з регламентом (у частині, що відповідає їх обов'язкам і повноваженням). Доцільно першочергово апробувати регламент внутрішнього контролю в тестовому режимі, що дозволить виявити обставини, які не враховані під час розроблення регламенту, але важливі для його коректного застосування.

Література

1. Марценюк Р. А. Організація внутрішньогосподарського контролю на заготівельному підприємстві / Р.А. Марценюк // Проблеми теорії і методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнар. зб. наук. праць. – Житомир : ЖДТУ, 2011. – Вип. 3 (21). – Ч. 1. – С. 250-253.

2. Марценюк Р.А. Облік і контроль заготівель та збуту сільськогосподарської продукції і сировини : автореферат... канд. екон. наук, спец.: 08.00.09 - бух. облік, аналіз та аудит (за видами екон. діяльності)

/ Марценюк Р. А. – Львів : Львівська комерц. акад., 2013. – 21 с.